

”Aineettoman kulttuuriperinnön hyödyntäminen matkailussa”-työpaja

Lisämateriaali Bulletin-artikkeliin

Työpajan kysymykset

Matkailija: Missä voi ja voisi kokea aineetonta kulttuuriperintöä (perinteisesti jo olemassa olevat paikat ja uudet paikat)?

Yhteistyötahot: Ketkä ne voisivat olla ja miksi yhteistyö olisi kaikille osapuolille antoisaa? (brändäys, arvopohja jne.)

Palvelu/tuote: Mitä aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvää voisitte tehdä yhdessä?

Muuta: Sana on vapaa!

Työpajan tulokset

Artikkelia ja pohdintaa varten ryhmittelimme jokaisen kysymyksen vastaukset alaryhmiin seuraavasti:

1. *Aineettoman kulttuuriperinnön kokemisen paikat*
  - rakennukset
    - o perinteisesti kulttuuri- ja matkailutoimintoihin profiloituneet tilat
    - o tilat, joissa on mahdollista järjestää erilaisia toimintoja
    - o perinnerakentamiseen liittyvät tilat
    - o luonnonrauhaan liittyvät rakennukset ja rakennelmat
  - luonto
    - o maisemiin, reitteihin ja luontotyyppeihin liittyvät
    - o elämykset ja aktiviteetit luonnossa
  - osallistava toiminta
  - tapahtumat ja juhlat
    - o vakiintuneet juhlat ja tapahtumat
    - o kertaluontoiset yleisötapahtumat
  - muut maininnat
2. *Aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvä yhteistyö matkailualalla*
  - yleisesti kaikki mahdolliset yhteistyötahot
  - yrityksen ja luovan alan yhdistelmät
  - tietty vastuutaho koordinoi yhteistyötä
  - yleinen yhteistyön kannatus
3. *Mahdolliset uudet aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvät palvelut tai tuotteet*
  - sisältöperusteiset
    - o ohjatut luontoretket
    - o ruoka, kieli- ja paikkasidonnaiset palvelut/tuotteet
    - o hyvinvointi
    - o puurakentaminen
    - o musiikki yhdistettynä uuteen paikkaan
  - palvelumuotoiluun liittyvät
4. *Muita kommentteja osallistujilta*

Vastausten ryhmittely aukikirjoitettuna:

1. Aineettoman kulttuuriperinnön kokemisen paikat

Rakennukset voidaan jakaa alaryhmiin. Ensimmäisessä vastausryhmässä mainittiin perinteisesti kulttuuri- ja matkailutoimintoihin profiloituneet tilat esimerkiksi teatterit, museot tai maaseutumatkailukohteet yleisesti sekä erikseen nimetyt tietyt kohteet teemaan liittyen. Toinen ryhmä koostuu vastauksista, joissa mainitaan tiloja, joissa on mahdollista järjestää erilaisia toimintoja, esimerkiksi kylätalot, uimahallit ja tanssilavat. Lisäksi omina ryhminään nousivat perinnerakentamiseen liittyvät tilat, esimerkiksi veneveistämöt, sekä luonnonrauhaan liittyvät rakennukset ja rakennelmat kuten heinäladot ja laavut. Lisäksi yhdessä yksittäisessä vastauksessa mainittiin omakotitaloalueet, jota ehkä harva tulee ajatelleeksi kulttuuriperinnön kokemisen paikkana.

Luontoryhmässä erottui selkeästi kaksi eri alaryhmää. Ensimmäiseen ryhmään luokittelimme maisemiin, reitteihin ja luontotyyppeihin liittyvät vastaukset, esimerkiksi Salamajärven kansallispuisto, Toholammin jokilaakso sekä metsä yleensä. Toiseen ryhmään poimittiin elämykset ja aktiviteetit luonnossa. Tällaisia ovat esimerkiksi marjastus, geokätköily, melonta, valokuvaus sekä tähtitaivaan tarkkailu.

Oma pääryhmä muodostui vastauksista, jotka kuvailevat osallistumista paikalliseen elämänmenoon ja arkeen. Ehdotettiin metsään menoa tai metsänhoitoa paikallisen kanssa, maatilan arkeen ja ruoantuotannon ketjuihin osallistumista, perhemajoitusta, saunan lämmitystä paikallisen kanssa, korjaus- ja entisöintiprojekteihin osallistuminen, osallistava taide. Eräs osallistuja pohti: *“Live like a local –mahdollisuudet kiinnostavat niin kotimaisia, kuin kansainvälisiäkin matkailijoita.”*

Oma selkeä vastausryhmänsä aineettoman kulttuuriperinnön kokemisen paikoista ja tilanteista olivat tapahtumat. Ne jakautuvat vakiintuneisiin juhliin ja tapahtumiin sekä kertaluontoisiin yleisötapahtumiin. Tapahtumat voivat olla eri kokoisia ja erityyppisissä ympäristöissä venetsialaisista kyläjuhliin ja pilkkikisoista seminaareihin. Yhdessä vastauksessa ideoitiin alueen eri kyläjuhlien kokoamista yhteiseen vuosikelloon.

Loput vastaukset aineettoman kulttuuriperinnön kokemisen paikoista luokiteltiin ryhmään “muut”. Yhtenä vastauksena olivat käsityökurssit. Eräessä vastauksessa epäiltiin kulttuuriperinnön kokemisen onnistumista Keski-Pohjanmaalla näin: *“En tiedä yhtään paikkaa, jonka matkailija löytäisi. Toiminnan pitäisi olla säännöllistä”*. Muuten vastauksissa pohdittiin elävän perinnön jalkauttamista niin, että elävä perintö arjessa ja juhlassa tulisi näkyväksi ja oivalletuksi, koska *“koko maakunta on täynnä elävää perintöä”*.

2. Aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvä yhteistyö matkailualalla

Ensimmäisessä ryhmässä olivat vastaukset, joissa nimettiin eri yhteistyötahoja. Eniten mainintoja saivat yhdistykset ja yritykset, lisäksi mainittiin kunnat, koulutusorganisaatiot ja kulttuurintekijät. Vähäiset kulttuuritoimijoihin liittyvät vastaukset ovat voineet johtua kysymyksenasettelusta, vastaajat ovat voineet ajatella, että luovan alan toimijat ovat jo itsestään selvästi mukana yhteistyötahoina.

Toisessa vastausryhmässä oli yhteistyötahoiksi nimetty nimenomaan yritykset ja luovan alan toimijat. Eräs vastaajista korosti, että yritysten ja taiteilijayhdistysten mahdollisessa yhteistyössä olennaista on yhdistysten sitoutuminen toteutukseen.

Kolmanneksi vastausryhmäksi erotimme ne vastaukset, joissa nostettiin yksi vastuutaho yhteistyön edistäjäksi. Eräs vastaaja näki olennaiseksi kuntien vastuun toimivasta infrasta. Toinen vastaaja näki kotiseutuyhdistyksen olevan oikea toimija koordinoimaan elävän perinnön yhteistyötä kuntien ja yrittäjien kanssa. Kolmantena nähtiin tärkeäksi löytää yritys, joka koordinoisi palvelupakettien ideointia ja valmistelua.

Lopuksi löytyi ryhmä vastauksia, joissa yleisesti kannatettiin yhteistyötä aineettoman kulttuuriperinnön ja matkailun yhdistämisessä. Useammassa vastauksessa toivottiin uusia avauksia ja yllättävääkin yhteistyötä. Yksi perustelu laajalle yhteistyölle oli, että näin saadaan vähemmillä resursseilla enemmän aikaan.

3. Mahdolliset uudet aineettomaan kulttuuriperintöön liittyvät palvelut tai tuotteet

Ohjattujen luontoretkien vastausten joukossa esiin nousi mm. marjastus, kalastus, erä- ja melontaretket. Perinteisten näkökulmien rinnalla oli myös villasukkakävelyä ja retkiä kaikilla aisteilla. Ruoka-alaryhmässä mainittiin paikallisten perinneruokien kuten juustopaistin esiin nostamista. Myös riistaruokien ja paikallisten tuotteiden näkyvyys koettiin tärkeäksi.

Kieli- ja paikkasidonnaisia sisältöjä olivat mm. rannikon ruotsinkielinen kulttuuri ja eri kuntien paikallishistoria ja erityispiirteet sekä niiden tuotteistaminen. Hyvinvointiin liittyvissä vastauksissa korostuivat perinnehoidot ja sauna. Puurakentamisen alaryhmään sijoitimme rakentamisosaukseen ja puuveneisiin liittyvät vastaukset. Yhdessä vastauksessa huomioitiin: *“Puuvenerakentamisen Unesco-statusta ei ole lainkaan tuotteistettu alueellamme”*. Viimeiseen, tuotteiden ja palveluiden sisältöihin liittyvään vastausten alaryhmään koottiin musiikkiin liittyvät vastaukset, joissa musiikkia ideoitiin esitettäväksi uudenlaisissa paikoissa. Kansanmusiikkia ehdotettiin vietäväksi saaristoon ja metsään: *“Kaustinen Goes Tankar”* ja *“Metsä soi!”*.

Palvelumuotoiluun liittyvissä vastauksissa korostuivat matkailun ja kulttuurin tuotteet paketoituna yhteiseksi palveluksi. Toimijoille ehdotettiin yhteisiä työpajoja näiden kokonaisuuksien kasaamista ja tietouden lisäämistä varten. Konkreettisia ehdotuksia olivat myös pelimannirinki, jonka kautta pelimannimusiikkia olisi aina saatavilla sekä perinmemusiikin hyödyntäminen matkailumarkkinoinnissa, kuten videoissa. Lisäksi ideoitiin omatoimireitit, joista löytyy kootusti tietoa: *“Helposti omatoimisesti kierreltäviä reittejä ympäri maakuntaa, joita voi kulkea eri keinoin (autolla, bussilla, pyörällä, osin vesistöjä pitkin ja patikoiden). Reittien varsilla monipuolisia kohteita ja palveluita, joiden tarinat/tiedot kootaan yksien verkkosivujen alle.”*

4. Muita kommentteja osallistujilta

Tämän kysymyksen vastaukset olivat monimuotoisia, eikä niitä ryhmitelty.